



Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 8871/2024
12.03.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранке Дражић, председника већа, Марине Милановић и Весне Мاستиловић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Бранислав Херцег, адвокат из ..., против туженог Града Новог Сада, кога заступа Правобранилаштво Града Новог Сада, ради исплате, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 3494/23 од 08.02.2024. године, у седници одржаној 12.03.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 3494/23 од 08.02.2024. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду П 626/2022 од 29.09.2023. године, ставовима првим и другим изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезан тужени да тужили исплати 27.074.329,20 динара са законском затезном каматом од 29.09.2023. године, до исплате. Ставом трећим изреке, утврђено је да је тужени стекао право својине у целости на парцелама број .. површине 2229 м² и .. површине 561 м², обе у КО Ветерник, које се воде уписане код РГЗ СКН Нови Сад I у лн. број .., и тужила је дужна трпети да се тужени са тим правом упише код надлежне службе за катастар непокретности након правноснажности пресуде. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да тужили накнади трошкове парничног поступка од 565.615,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 3494/23 од 08.02.2024. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба туженог и потврђена пресуда Вишег суда у Новом Саду П 626/2022 од 29.09.2023. године. Ставом другим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је изјавио благовремену ревизију из свих законом прописаних разлога.

Врховни суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11... и 10/23 - други закон), – у даљем тексту: ЗПП, и утврдио да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ни повреде из става 1. тог члана Закона пред другостепеним судом, које би могле да утичу на доношење правилне и законите одлуке.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је власник парцеле број .. површине од 22а 29 м2 и парцеле број .. површине 5а 61 м2, на основу судског поравнања у предмету Основног суда у Новом Саду Р1 263/2022 од 15.09.2022. године, којим је развргнута сувласничка заједница непокретности. У листу непокретности број .. КО Нови Сад I РГЗ уписано је да се парцеле .., површине 2229 м2 и .. површине 561м2, налазе у потесу Доња шума, по врсти земљиште у грађевинском подручју, по култури земљиште под делом зграде, власништво тужиле у целости. Према Информацији о локацији за предметне парцеле, Градске управе за урбанизам Града Нови Сад, на основу Плана генералне регулације насеља Ветерник, предметне парцеле се налазе у зони породичног становања, намена земљишта - јавно грађевинско земљиште - парцеле издвојене за јавну саобраћајну површину и према правилима грађења парцеле чине постојеће улице у насељу Ветерник и на њима није предвиђена изградња објекта. Парцела број .. КО Ветерник је планском документацијом ушла у састав улице ... у целости и у природи представља улицу ... у целости, док је парцела број .. КО Ветерник планском документацијом ушла у састав улице, која још није добила назив у целости и у природи представља улицу. Обе парцеле се користе као јавна саобраћајна површина, која је изграђена од туцаничког застора, и неометано их користи неограничен број људи у целости, делимично су опремљене комуналном инфраструктуром, и то водном, гасном, и електроенергетском инфраструктуром. Према одлуци о утврђивању доприноса за уређење грађевинског земљишта за обрачун доприноса предметне парцеле се налазе у петој зони, а према одлуци о одређивању зона за непокретности у зонама за потребе утврђивања пореза на имовину на територији Града Новог Сада, предметне парцеле налазе се у трећој зони. Пресудом на основу признања Основног суда у Новом Саду П 30264/2021 од 30.08.2021. године, утврђено је да је тужилац Град Нови Сад стекао право јавне својине на кп. бр. .. површине 1 ха 70 а 64 м2, уписане у листу непокретности број .. КО Ветерник у 882/17064 дела сувласничког удела тужене АА, док је правноснажном пресудом Вишег суда у Новом Саду од 21.07.2020. године, Град Нови Сад обавезан да тужили АА исплати накнаду на име фактичке експропријације за њен удео од 882/17064 парцеле број .., што чини површину 882 м2. Деобом парцеле .. површине 17064м2 која је извршена 2021. године, настале су 41 нове парцеле, међу којима и предметне парцеле .. површине 2229 м2 и .. површине 561 м2. Тужили је правноснажном пресудом од 21.07.2020. године досуђена накнада на име експропријације за површину од 882 м2 парцеле број .., и преостала површина на новонасталим парцелама број .. и .., за које тужили није досуђена накнада, износи укупно 1908 м2. Према процени Пореске управе тржишна вредност предметних парцела износи 6.960,18 динара по м2, док према налазу вештака грађевинске струке, тржишна вредност предметних парцела на дан 29.09.2023. године износи 14.189,90 динара по м2.

На основу овако утврђеног чињеничног стања, након оцене неоснованости приговора недостатка активне и пасивне легимације, нижестепени судови су применом материјалног права из члана 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода и члана 58. Устава РС обавезали туженог да тужили исплати новчану накнаду за земљиште које јој је одузето без претходно спроведеног поступка експропријације (фактичка експропријација), у износу тржишне

вредности утврђене вештачењем. Правно становиште судова је да су предметне парцеле фактички одузете у јавном интересу и приведене јавној намени на основу планског акта туженог (Плана генералне регулације насељеног места Ветерник), те да су на тај начин постале јавна својина јединице локалне самоуправе.

Неосновано се у ревизији туженог истиче да је материјално право погрешно примењено.

Право на имовину је једно од основних људских права заштићених уставно-правним нормама и нормама међународних конвенција, чији је Република Србија потписник. Одредбом члана 58. Устава Републике Србије прописано је да се јемчи мирно уживање својине и других имовинских права стечених на основу закона (став 1.), а да право својине може бити одузето или ограничено само у јавном интересу на основу закона и да је учињено уз накнаду која не може бити нижа од тржишне (став 2.).

Дакле, дозвољено одузимање права својине, које не представља повреду права на имовину, постоји само када су кумулативно испуњена два услова: да је учињено у јавном интересу утврђеном на основу закона; да је учињено уз накнаду која не може да буде нижа од тржишне.

Одредбом члана 10. Закона о јавној својини („Службени гласник Републике Србије“, број 72/11... 113/17) поред осталог прописано је: добрима у општој употреби у јавној својини, у смислу овог закона, сматрају се оне ствари које су због своје природе намењене коришћењу свих и које су као такве одређене законом (јавни путеви, јавне пруге, мост и тунел на јавном путу, пруги или улици, улице, тргови, јавни паркови, гранични прелази и др.) (став 2), да свако има право да добра у општој употреби користи на начин који је ради остварења те намене прописан законом, односно одлуком органа или правног лица коме су та добра дата на управљање (став 4) и да добра у општој употреби су у својини Републике Србије, изузев државних путева II реда, који су у својини аутономне покрајине на чијој се територији налазе, као и изузев некатегорисаних путева, општинских путева и улица (који нису део аутопута или државног пута I и II реда) и тргова и јавних паркова, који су у својини јединица локалне самоуправе на чијој територији се налазе (став 7.)

У конкретном случају спорно земљиште, означено као кат.парц. бр. ..., и бр. ..., на којима је тужила власник, планским актом је предвиђено за јавну саобраћајну површину – улицу коју користи неограничен број лица за јавни саобраћај и у природи јесте улица која има свој назив - ул. ... (..) и улица која још није добила назив (...). У ситуацији када земљиште планским актом јединице локалне самоуправе буде одређено за улицу, то земљиште од тог момента по сили закона постаје средство у јавној својини. Сходно томе, јединица локалне самоуправе има обавезу да земљиште које је постало средство јавне својине изузме из поседа ранијег корисника и за то му исплати одговарајућу накнаду, а упише у јавне књиге своје право својине на истом.

Имајући у виду чињеницу да је предметно земљиште фактички приведено намени предвиђеној планским актом, с обзиром да се користи као улица – јавни пут у насељу који саобраћајно повезује делове насеља и на тај начин извршена је тзв. фактичка експропријација, која управо и настаје када се на земљишту граде путеви, инфраструктурни и други објекти у јавном интересу, иако не постоји решење о експропријацији земљишта, односно његовом изузимању из поседа, то је по оцени

Врховног суда правилан закључак нижестепених судова да, када је земљиште приведено намени у складу са планским актом и по сили закона постало јавна својина, тужила као власник тог земљишта не може трпети штетне последице зато што надлежни орган није спровео управни поступак и донео решење о експропријацији које би било основ за исплату новчане накнаде. Тужили је тиме повређено право на имовину, па зато има право на тражену накнаду за фактички одузету имовину.

Како је утврђено да се предметне катастарске парцеле користе као улице, тужени је одговоран и пасивно легитимисан у овој парници на основу члана 10. став 2. и 7. Закона о јавној својини јер су улице јавно добро у општој употреби и у својини су јединице локалне самоуправе на чијој се територији налазе. Због тога, како се неосновано наводи у ревизији, није од утицаја ко је извршио фактичке радње на терену, јер су предметне парцеле и у природи јавно грађевинско земљиште приведено урбанистичкој намени у утврђеној површини за коју је тужили правилно и досуђена накнада, из којих разлога се такође неосновано у ревизији указује да је на наведене околности требало саслушати тужилу. Поред наведеног, супротно наводима туженог, у конкретном случају утврђено је да је тужени стекао право својине у целости на парцелама.

Неосновано се ревизијским наводима оспорава висина досуђене накнаде тужили. Наиме, фактичко заузимање парцеле ради изградње улица представља правни основ за остваривање права на новчану накнаду у висини која не може бити нижа од тржишне, исто као и да је спроведен поступак експропријације, односно изузимање земљишта из поседа, који је у овом случају изостао пропустом надлежног органа туженог. Наведено следи из цитиране одредбе члана 58. став 2. Устава Републике Србије и праксе у примени члана 1. Протокола 1. уз Европску конвенцију о људским правима, засноване на ставу Европског суда за људска права да се код сваког одузимање имовине у јавном интересу мора постићи равнотежа између захтева општег интереса и права појединца на њено уживање, да одсуство накнаде или неодговарајућа накнада код експропријације редовно представља несразмерно мешање државе, односно да ако се појединцу за одузету непокретност не плати никаква накнада, повреда права на мирно уживање имовине постоји све до оног момента када дође до успостављања равнотеже интереса, исплатом адекватне накнаде.

У ревизији су изнете примедбе на оцену доказа, а тим се у суштини оспорава утврђено чињенично стање, што не представља дозвољен разлог због којег се ревизија може изјавити, насупрот прописаног у члану 407. став 2. ЗПП. Такви наводи се не разматрају у ревизијском поступку.

Из наведених разлога, Врховни суд је одлуку као у изреци донео применом одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку.

**Председник већа – судија
Бранка Дражић с.р.**

**За тачност отправака
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**